

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1886.

Första Kammaren.

N:o 3.

Måndagen den 25 Januari.

Kammaren sammanträdde kl. 1 e. m.

Herr *Grefven* och *Talmannen* framträdde till talmansbordet och yttrade:

Då Hans Maj:ts Konungens nådiga förtroende kallat mig till talman, men jag af tillfällig sjukdom var förhindrad att infinna mig vid riksdagens början, anhåller jag att nu efter återvunnen helsa och sedan jag inför Konungen i närvaro af deputerade från denna Kammare aflagt den i Riksdagsordningen föreskrifna ed, få till Eder, mine herrar, frambära en vördnadsfull helsning, i förening med en lika värdsam anhållan att i Eder vänskap och förtroende få vara innesluten. Att de förestående arbetena måtte lända till fäderneslandets sanna båtнад är allas vår gemensamma önskan, likasom den varma fosterlandskärlek, bepröfvade redbarhet och skarpsynta klokhet, som pryda denna Kammares ledamöter, äro den bästa borgen, att denna önskan skall gå i fullbordan. Gud bevara Konung och fädernesland!

Justerades protokollet för den 18 i denna månad.

Anmäldes och bordlades:

Stats-Utskottets memorial N:o 1, med den till innevarande Riksdag af Fullmäktige i Riksgäldskontoret afgifna berättelse; äfvensom

Banko-Utskottets memorial N:o 1, med öfverlemnande af Fullmäktiges i Riksbanken till Utskottet afgifna berättelse.

Föredrogos och hänvisades till Lag-Utskottet Kongl. Maj:ts nedannämnda, den 23 innevarande Januari bordlagda nådiga propositioner till Riksdagen:

1:o) med förslag till lag angående de svenska lapparnes rätt till renbete i Sverige och till lag angående renmärken;

2:o) med förslag till lag angående ansvarighet för skada i följd af jernvägs drift;

3:o) med förslag till lag angående ersättning af allmänna medel åt oskyldigt häktade eller dömda;

4:o) med förslag till lag om förändrad lydelse af 19, 43 och 61 §§ i förordningen angående inteckning i fast egendom den 16 Juni 1875;

5:o) med förslag till lag angående vissa delar af rättegången i brottmål;

6:o) med förslag till lag angående ersättning af allmänna medel till vittnen i brottmål;

7:o) med förslag till lag angående förändrad lydelse af 22 kap. 21 § Strafflagen; samt

8:o) med förslag till förordning angående förändrad lydelse af § 53 i Värnpliktslagen den 5 Juni 1885.

Föredrogos och hänvisades till Stats-Utskottet Kongl. Maj:ts nedannämnda, den 23 i denna månad bordlagda propositioner till Riksdagen:

1:o) angående afsöndring af jord från Kungsörs kungsladugård i Westmanlands län; och

2:o) angående beviljande af vissa förmåner för enskilda jernvägsanläggningar.

Föredrogs och hänvisades till Lag-Utskottet Kongl. Maj:ts den 23 innevarande Januari bordlagda nådiga proposition till Riksdagen, med förslag till stadga angående eftersökande och bearbetande af stenkolsfyndigheter.

Föredrogs och hänvisades till Stats-Utskottet Kongl. Maj:ts nedannämnda, den 23 i denna månad bordlagda nådiga propositioner till Riksdagen:

1:o) angående anslag till iståndsättande och förstärkande af Skanörs hamn;

2:o) angående inlösen af den geschwornern Mathias Griesbachs rättsinnehafvare tillkommande årliga ersättning från statsverket för donerad kronotiondespannmål;

3:o) angående efterskänkande af kronans rätt till danaarf efter pigan Maja Greta Olofsdotter; samt

4:o) angående försäljning af förra hospitalssysslomansgården i Linköping.

Föredrogos och hänvisades till Stats-Utskottet följande, den 23 innevarande Januari bordlagda motioner:

N:o 1, af Friherre *Klinckowström*, med åtskilliga förslag beträffande vissa delar af Kongl. Maj:ts vid innevarande riksdag afgifna proposition angående statsverkets tillstånd och behof; samt

N:o 2, af Herr *von Baumgarten*, om anslag till bestridande af kostnader, som kunna föranledas deraf, att staten öfvertager skyldigheten att hemta läkare och bestå medicin åt sjuk indelt soldat under vistelse på roten.

Föredrogs Herr *Bäckströms* den 23 innevarande Januari bordlagda motion, N:o 3, om upphäfvande af kronans behörighet att söka återvinna eganderätt till vissa under bruk eller fabriker skatteköpta hemman.

Motion ang. eganderätten till vissa under bruk skatteköpta hemman.

Herr *Wærn*, Carl Fredrik: Den motion, som af Herr *Bäckström* nu blifvit väckt, är synnerligen beaktansvärd, och jag hoppas, att åtgärder derpå snart skola kunna följa; men jag tror icke att det går för sig på det sätt, motionären föreslagit. Man har nemligen genom förordningen af den 24 Maj 1878, hvad bruken angår, reglerat förhållandet vid öfverlåtelse af skatteköpt hemman på det sätt, att den, som innehar åborätt, kan till bruksegaren öfverlåta densamma, och bruksegaren å sin sida är berättigad att öfverlåta sin skattemannarätt å ett hemman till den, som innehar detta hemman med åborätt. I senare fallet blir följden, att den, som innehar af bruksegare löst skattemannarätt, bibehålles derved, äfven i fall bruket sedermera nedlägges. Så är icke förhållandet med den bruksegare, som löst till sig åborätt; om bruket nedlägges, kan kronan deraf göra anspråk. I detta förhållande vill jag liksom motionären åstadkomma förändring. Dock anser jag det alldeles omöjligt — ty det vore orättvist — att göra denna förändring så, att bruksegaren utan vidare skulle blifva egare af hemmanet, och åbon således förlora sin rätt helt och hållet.

När åbon är en descendent till den åbo, som fans vid den tid, då bruket till sig skattelöste hemmanet, är han, såsom denne sistnämnde åbos rättsinnehafvare, berättigad att åter inträda i dennes rätt, när den anledning upphör, på grund af hvilken bruksegaren fick den skattemannarätt, som han går förlustig, när bruket nedlägges. Finnes icke åbo, är bruksegaren sjelf genom en Kongl. förordning af 1855 åbo; men i detta fall, liksom då bruksegaren af en verklig åbo tillöst sig dennes rätt, är det icke klart, att bruksegaren derigenom förvärfvat sig eganderätt; tvärt om hafva så väl Kammar- som Kommerskollegium, hvilka i frågan yttrat sig, sagt, att ett motsatt förhållande tydligen eger rum. Detta är emellertid en orättvisa, och i ändamål att borttaga denna och för så vidt möjligt åstadkomma en fullständig eganderätt till hemman, för hvilka så väl åbo- som skattemannarätt äro förenade hos en och samma person, skall jag väcka en motion, men har dock redan vid remissen af nu förevarande motion velat tillkännagifva förhållandet.

Öfverläggningen förklararades härmed slutad, och förevarande motion tillika med det i anledning deraf inom Kammaren nu afgifna yttrandet hänvisades till Stats-Utskottet.

Afgåfvos och bordlades följande motioner:

N:o 4, af Herr *Carlheim-Gyllensköld*, om meddelande af bestämmelse, att inteckning i fastighet till säkerhet för fordran icke behöfver förnyas;

N:o 5, af Herr *Schotte*, angående förändrad lydelse af 4 § i förordningen den 7 Maj 1880 om nya vexellagens införande och hvad i afseende derå iakttagas skall;

N:o 6, af Herr *Wærn, Carl Fredrik*, om införande af ett stadgande att bruksegare, som innehar åborätt till något under bruket skatteköpt hemman, skall vid skattemannarätten bibehållas, äfven i det fall att bruket nedlägges; och

N:o 7, af Herr *Bäckström*, om aflåtande af skrifvelse till Kongl. Maj:t i fråga om villkoren för telefonförbindelses upprättande å viss mark.

Ledighet från riksdagöromålen beviljades Herr *Ros, Axel*, under 3 veckor från och med den 31 innevarande månad och Herr *Burenstam* för tiden till och med den 12 instundande Februari.

Justerades tre protokollsutdrag för detta sammanträde, hvarefter Kammaren åtskildes kl. 1,35 e. m.

In fidem

A. von Krusenstjerna.

Tisdagen den 26 Januari.

Kammaren sammanträdde kl. 1 e. m.

Justerades protokollet för den 19 i denna månad.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades:

Herr <i>Hasselrot</i>	under 14 dagar från denna dag,						
» <i>Olsson</i>	» 14	»	»	den 29	innevarande månad,		
» <i>Sundström</i>	» 21	»	»	» 29	»	»	
» <i>Boström</i>	» 14	»	»	» 31	»	»	och
» <i>Liljesköld</i>	» 9	»	»	» 28	»	»	

Afgåfvos och bordlades följande motioner:

N:o 8, af Herr *Carlson, Fredrik*, angående lönetillägg för folkskolelärare och folkskolelärarinnor efter vissa års tjänstgöring;

N:o 9, af Herr *Smith*, med förslag om tillägg i förordningen angående sparbanker den 1 Oktober 1875;

N:o 10, af densamme, angående postsparbankens utvidgning till en ränte- och kapitalförsäkringsanstalt;

N:o 11, af densamme, angående försäljning af vissa utarrenderade kronoegendomar;

N:o 12, af densamme, med förslag till åtskilliga lagbestämmelser, åsyftande jordbrukskreditens höjande;

N:o 13, af Herr *Hedlund*, om utfärdande af vissa lagbestämmelser i syfte att bereda en betryggad ställning åt arbetare i de genom skyddstullar understödda näringar;

N:o 14, af Herr *Nilsson*, om åtgärder för afskaffande af kollektors upptagande för statsändamål m. m.;

N:o 15, af Herr *Stjernspetz*, om anslag till handelsagents anställande i utom Europa belägna länder;

N:o 16, af Herr *Lindahl*, om anslag till låneunderstöd åt enskilda jernvägsanläggningar;

N:o 17, af Herr *Pettersson*, med förslag till stadgande om behandling af ärenden, som endast angå byar eller mindre samfälligheter å landet;

N:o 18, af Herr *Andersson, Jonas*, om inrättande af ett Riksbankens afdelningskontor i Karlstad; och

N:o 19, af Friherre *von Essen, Fredrik*, om bestämmande af viss tid, inom hvilken begärdt gravationsbevis skall vara att tillgå, m. m.

Föredrogs och hänvisades till Lag-Utskottet nedannämnda, under gårdagen bordlagda motioner:

N:o 4, af Herr *Carlheim-Gyllensköld*, om meddelande af bestämmelse, att inteckning i fastighet till säkerhet för fordran icke behöfver förnyas; och

N:o 5, af Herr *Schotte*, angående förändrad lydelse af 4 § i förordningen den 7 Maj 1880 om nya vexellagens införande och hvad i afseende derå iakttagas skall.

Föredrogs och hänvisades till Stats-Utskottet den af Herr *Wærn, Carl Fredrik*, väckta, sistlidne dag bordlagda motionen N:o 6, om införande af ett stadgande att bruksegare, som innehar åborätt till något under bruket skatteköpt hemman, skall vid skattemannarätten bibehållas, äfven i det fall att bruket nedläggas.

Efter föredragning af Herr *Bäckströms* under gårdagen bordlagda motion, N:o 7, om aflåtande af skrifvelse till Kongl. Maj:t i fråga om vilkoren för telefonförbindelses upprättande å viss mark, blef denna motion hänvisad till ett tillfälligt utskott.

Föredrogs och lades till handlingarna Stats-Utskottets sistlidne dag bordlagda memorial N:o 1, med den till innevarande Riksdag af Fullmäktige i Riksgäldskontoret afgifna berättelse.

Föredrogs och lades till handlingarna Banko-Utskottets under gårdagen bordlagda memorial N:o 1, med öfverlemnande af Fullmäktiges i Riksbanken till Utskottet afgifna berättelse.

Justerades fem protokollsutdrag för detta sammanträde, hvarefter Kammaren åtskildes kl. 1,45 e. m.

In fidem

A. von Krusenstjerna.

Onsdagen den 27 Januari.

Kammaren sammanträdde kl. 1 e. m.

Afgåfvos och bordlades följande motioner:

N:o 20, af Herr *Carlheim-Gyllensköld*, om upphörande af tullfrihet för varor, som för Kongl. hofvens räkning inkomma från utrikes orter;

N:o 21, af Herr *Lindahl*, om förtydligande af den i tulltaxan förekommande rubriken: »Hattar, färdiga eller halfärdiga»;

N:o 22, af densamme, angående tull å ockror och jernoxidfärger;

N:o 23, af Herr *Wallenius* m. fl., om anslag till Skara veterinärinrättning;

N:o 24, af Herr *Borg*, angående utredning i fråga om pensionering af småbarnskolans lärarinnor och lärare;

N:o 25, af Herr *Fogelin*, om upphäfvande af 41 § Konkurslagen eller införande af ett tillägg i samma lags 73 §;

N:o 26, af Herr *Söderberg*, med förslag till stadgande i fråga om skyldigheten att uppfostra oäkta barn;

N:o 27, af Herr *Lithander*, med förslag till ändringar i förordningen angående utvidgad näringsfrihet den 18 Juni 1864;

N:o 28, af Herr *Mankell*, angående sockertullens nedsättande;

N:o 29, af densamme, angående kaffetullens nedsättande; och

N:o 30, af densamme, om upphörande af medels afsättning till statsverkets kassaförlagsfond m. m.

Efter föredragning af den utaf Herr *Carlson, Fredrik*, väckta, under gårdagen bordlagda motionen N:o 8, angående lönetillägg för folkskolelärare och folkskolelärarinnor efter vissa års tjänstgöring, hänvisades denna motion till Stats-Utskottet.

Föredrogs och hänvisades till Lag-Utskottet Herr *Smiths* sistlidne dag bordlagda motion, N:o 9, med förslag om tillägg i förordningen angående sparbanker den 1 Oktober 1875.

Föredrogos och hänvisades till Stats-Utskottet följande af Herr *Smith* väckta, under gårdagen bordlagda motioner:

N:o 10, angående postsparbankens utvidgning till en ränte- och kapitalförsäkringsanstalt; samt

N:o 11, angående försäljning af vissa utarrenderade kronoegendomar.

Föredrogos och hänvisades till Lag-Utskottet nedannämnda, under gårdagen bordlagda motioner:

N:o 12, af Herr *Smith*, med förslag till åtskilliga lagbestämmelser, åsyftande jordbrukskreditens höjande; och

N:o 13, af Herr *Hedlund*, om utfärdande af vissa lagbestämmelser i syfte att bereda en betryggad ställning åt arbetare i de genom skyddstullar understödda näringar.

Efter föredragning af den utaf Herr *Nilsson* väckta, under gårdagen bordlagda motionen N:o 14, om åtgärder för afskaffande af kollekters upptagande för statsändamål, m. m., hänvisades denna motion till behandling af ett tillfälligt utskott.

Föredrogos och hänvisades till Stats-Utskottet följande, sistlidne dag bordlagda motioner:

N:o 15, af Herr *Stjernspetz*, om anslag till handelsagenters anställande i utom Europa belägna länder; och

N:o 16, af Herr *Lindahl*, om anslag till låneunderstöd åt enskilda jernvägsanläggningar.

Föredrogs och hänvisades till Lag-Utskottet Herr *Petterssons* under gårdagen bordlagda motion, N:o 17, med förslag till stadgande om behandlig af ärenden, som endast angå byar eller mindre samfälligheter å landet.

Föredrogs och hänvisades till Banko-Utskottet den af Herr *Andersson*, *Jonas*, väckta, sistlidne dag bordlagda motionen N:o 18, om inrättandet af ett Riksbankens afdelningskontor i Karlstad.

Efter föredragning af den utaf Friherre *von Essen*, *Fredrik*, väckta, under gårdagen bordlagda motionen N:o 19, om bestämmande af viss tid, inom hvilken begärdt gravationsbevis skall vara att tillgå, m. m., blef motionen hänvisad till behandling af ett tillfälligt utskott.

Afgåfvos och bordlades följande motioner:

N:o 31, af Herr *Smith*, om upphörande af enskilda bankers rätt att utgifva egna banksedlar;

N:o 32, af densamme, om förstärkande af Riksbankens grundfond samt utvidgning af bankens sedelutgifningsrätt, m. m.;

N:o 33, af densamme, angående skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om framläggande af förslag till ändring af förordningarna om kommunalstyrelse i stad och om kommunalstyrelse i Stockholm; samt

N:o 34, af Herr *Wærn*, *Carl Fredrik*, om afsättande af medel till beredande af ökad utrymme för Naturhistoriska riksmuseets samlingar.

Upplästes och bordlades ett från Andra Kammaren ankommet protokollsutdrag, N:o 27, med inbjudning till Första Kammaren att förena sig i Andra Kammarens beslut om tillsättande af ett särskildt utskott, bestående af fem ledamöter från hvardera Kammaren, för behandling af Kongl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående de svenska lapparnes rätt till renbete i Sverige och till lag angående renmarken.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades:

Herr <i>Andersson</i> , <i>Jonas</i> ,	till den 20	nästinstundande	Februari,
» <i>Rappe</i>	under 14 dagar	från den 30	i denna månad,
» <i>Söderhjelm</i>	» 13	»	» 1 nästk. Februari, och
» <i>Hedlund</i>	» 21	»	» 1 »

Justerades fem protokollsutdrag för detta sammanträde, hvarefter Kammaren åtskildes klockan 1,45 e. m.

In fidem

A. von Krusenstjerna.

Torsdagen den 28 Januari.

Kammaren sammanträdde kl. 1 e. m.

Justerades protokollet för den 21 i denna månad.

Afgåfvos och bordlades följande motioner:

N:o 35, af Herr *Reuterswärd* m. fl., angående förändringar i tulltaxan m. m.;

N:o 36, af Herr *Carlheim-Gyllensköld*, om anslag till understöd åt frökontrollanstalter;

N:o 37, af Herr *Biesert*, om ökad anslag till bidrag för vägars anläggning eller förbättring;

N:o 38, af Herr *Nyström*, om anslag till utredning af frågan om förändrad organisation af landtmätericorpsen;

N:o 39, af Herr *Törnebladh*, om nedsättning af annuiteterna å de af staten till vissa enskilda jernvägsbolag lemnade låneunderstöd;

N:o 40, af Friherre *von Kræmer*, angående förändrad uppställning af bilagorna till den del af statsverkspropositionen, som afser riksstatsens nionde hufvudtitel m. m.;

N:o 41, af Herr *Söderberg*, angående utredning i fråga om förbättrad pensionering af indelta soldater, som skadats i tjensten;

N:o 42, af Herr *Bexell*, om anslag till ökad dagaföning för beväringen;

N:o 43, af Herr *Smith*, om meddelande af lagbestämmelser rörande samegendom i stadsfastighet m. m.;

N:o 44, af densamme, angående i vissa länder producerade varors undantagande från tillämpning af de förhöjda eller nya tullsatser, som under innevarande riksdag beslutas;

N:o 45, af densamme, om framläggande af förslag till förändrad uppställning af tulltaxan samt om uppsägning af vissa handels- och sjöfartsfördrag;

N:o 46, af densamme, om anvisande af medel till grundfond åt en jordbruksförlagsbank samt med förslag till reglemente för en sådan bank; och

N:o 47, af Herr *Grenholm*, om anslag till nykterhetens befrämjande inom landet.

Herr Grefven och Talmannen tillkännagaf, att anslag utfärdats till sammanträdets fortsättande kl. 7 e. m.

Föredrogs Herr *Carlheim-Gyllenskölds* under gårdagen bordlagda motion, N:o 20, om upphörande af tullfrihet för varor, som för Kongl. hofvens räkning inkomma från utrikes orter.

Herr *Carlheim-Gyllensköld*: Då jag efter afgifvande af denna motion märkt, att jag begått ett fornfel vid densamma, skall jag bedja att få återtaga den.

Härtill lemnade Kammaren, på gjord proposition, sitt bifall.

Föredrogs och hänvisades till Bevillnings-Utskottet Herr *Lindahls* sistlidne dag bordlagda motioner:

N:o 21, om förtydligande af den i tulltaxan förekommande rubriken: »Hattar, färdiga eller halffärdiga»; och

N:o 22, angående tull å ockror och jernoxidfärger.

Föredrogs och hänvisades till Stats-Utskottet den af Herr *Wallenius* m. fl. väckta, under gårdagen bordlagda motionen N:o 23, om anslag till Skara veterinärrättning.

Efter föredragning af Herr *Borgs* sistlidne dag bordlagda motion, N:o 24, angående utredning i fråga om pensionering af småbarnsskolans lärarinnor och lärare, beslöt Kammaren hänvisa denna motion till behandling af ett tillfälligt utskott.

Föredrogs och hänvisades till Lag-Utskottet följande, under gårdagen bordlagda motioner:

N:o 25, af Herr *Fogelin*, om upphäfvande af 41 § konkurslagen eller införande af ett tillägg i samma lags 73 §;

N:o 26, af Herr *Söderberg*, med förslag till stadgande i fråga om skyldigheten att uppfostra oäkta barn;

N:o 27, af Herr *Lithander*, med förslag till ändringar i förordningen angående utvidgad näringsfrihet den 18 Juni 1864.

Föredrogs och hänvisades till Bevillnings-Utskottet Herr *Mankells* sistlidne dag bordlagda motioner:

N:o 28, angående sockertullens nedsättande; och

N:o 29, angående kaffetullens nedsättande.

Föredrogs och hänvisades till Stats-Utskottet Herr *Mankells* under gårdagen bordlagda motion, N:o 30, angående upphörande af medels afsättning till statsverkets kassaförlagsfond, m. m.

Föredrogs och hänvisades till Banko-Utskottet Herr *Smiths* sistlidne dag bordlagda motioner:

N:o 31, angående upphörande af enskilda bankers rätt att utgifva egna banksedlar; och

N:o 32, om förstärkande af Riksbankens grundfond samt utvidgning af bankens sedelutgiftningsrätt, m. m.

Efter föredragning af Herr *Smiths* under gårdagen bordlagda motion, N:o 33, angående skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om framläggande af förslag till ändring af förordningarna om kommunalstyrelse i stad och om kommunalstyrelse i Stockholm, beslöt Kammarerna hänvisa denna motion till behandling af ett tillfälligt utskott.

Föredrogs och hänvisades till Stats-Utskottet den af Herr *Wærn, Carl Fredrik*, väckta, sistlidne dag bordlagda motionen N:o 34, om afsättande af medel till beredande af ökad utrymme för Naturhistoriska riksmuseets samlingar.

Tillsättande af
ett särskildt
utskott.

Föredrogs Andra Kammarerna under gårdagen bordlagda protokollsutdrag N:o 27, med inbjudning till Första Kammarerna att förena sig i Andra Kammarernas beslut om tillsättande af ett särskildt utskott, bestående af fem ledamöter från hvardera Kammarerna, för behandling af Kongl. Maj:ts proposition till Riksdagen med förslag till lag angående de svenska lapparnes rätt till renbete i Sverige och till lag angående renmärken.

Friherre Ericson: Den fråga, för hvilken Andra Kammarerna har funnit skäl att besluta att, för sin del, tillsätta ett särskildt utskott, hvilket ärende nu föreligger till vår behandling, är en lagstiftningsfråga af sådan beskaffenhet, att det ju är helt naturligt, att de flesta af herrarne måste vara fullkomligt obekanta med dit hörande förhållanden.

Men dessa förhållanden äro icke mindre af natur att kräfva en noggrann och omsorgsfull pröfning för att, så vidt möjligt är, skipa rätt mellan de olika intressen, som här stöta tillsammans. Vid pröfningen af denna lagstiftning får man å ena sidan lika väl akta sig för att för mycket oftra åt den medkänsla, som man naturligtvis alltid är villig att skänka en svagare, som man å andra sidan icke får förbise kulturens och odlingens anspråk på att, obehindrade af intressen, som icke behöfva allt för mycket tillgodoses, kunna vinna fortgång i

trakter, som här äro i fråga och hvilka af naturen icke äro mycket gynnsamt lottade. Det är så vanligt, att man ser nomadens för den öfriga befolkningen främmande lefnadsvanor och förhållanden i en poetisk dager. Detta är dock icke en bas för en lagstiftning, som skall skipa rätt mellan sammanstötande intressen. Men å andra sidan får man icke heller räkna de intressen, som stöta tillsammans med nomadernas, efter deras värde och mått eller värdera dem i kronor. Här gäller en sammanjemkning af dessa olika förhållanden, hvarur bör framgå en rättvis lagstiftning, och det är så mycket nödvändigare, att frågan tages i en noggrann och omsorgsfull ompröfning, som vi här lagstifta för en ras, som är för oss främmande, oss underlägsen och icke har någon röst i vårt råd.

Jag skulle icke hysa något tvifvel om, att Lag-Utskottet, synnerligast såsom det nu är sammansatt, skulle kunna utreda denna fråga till fyllest, i synnerhet som jag är öfvertygad, att i de frågor, der Lag-Utskottet behöfde råd och upplysningar af med dessa förhållanden närmare förtrogne män, Utskottet icke skulle underlåta att inhemta sådana. Men man har sagt mig, att Lag-Utskottet i år är öfverhopadt af göromål, och att dess ledamöter sjelfva önskat att blifva befriade från att behandla det ifrågavarande lagförslaget, som skall draga lång tid.

Af dessa skäl, och då jag till följd af min ställning mer än någon annan är i tillfälle att känna vigten och betydelsen af att de frågor, som här beröras, snart blifva lösta, så vill jag hemställa, att Kammaren måtte instämma i Andra Kammarens beslut och för sin del tillsätta ett särskildt utskott, bestående af fem ledamöter af hvardera Kam-maren med tre suppleanter.

Efter härmed slutad öfverläggning blef ifrågavarande inbjudning antagen af Kamnaren, som på derefter gjord proposition beslöt välja tre suppleanter i det särskilda utskottet.

Herr *Stjernspetz* afgaf en motion, N:o 48, om förhöjd tull å fisknät.

Denna motion bordlades.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades:

Herr *Bexell*, under 21 dagar från denna dag,

Herr *Carlheim-Gyllensköld*, under 10 dagar från denna dag,

Herr *Ekenman, Victor*, under 15 dagar från den 1 nästkommande Februari, och

Herr *Christenson*, under 18 dagar från den 2 nästkommande Februari.

Kammaren åtskildes kl. 1,40 e. m.

In fidem

A. von Krusenstjerna.

Torsdagen den 28 Januari, e. m.

Kammaren sammanträdde kl. 7 e. m.

Justerades sju protokollsutdrag för denna dag.

Afgåfvos och bordlades följande motioner:

N:o 49, af Herr *Widmark*, om anslag för utgifning af ekonomiska häradskartor öfver Skaraborgs och Vermlands län;

N:o 50, af Herr *Carlsson, Lars*, om anslag till befrämjande af skogsodling och en rationel skogshushållning;

N:o 51, af Herr *Mankell*, om upphörande af tullen å lysolja;

N:o 52, af Grefve *Strömfelt*, om upphäfvande af förordningen den 29 Maj 1874 angående Sveriges och Norges ömsesidiga handels- och sjöfartsförhållanden; samt

N:o 53, af Herr *Axell*, om bestämmande af ett visst pris å råg och hvete såsom gräns för tulls åsättande.

Ledighet från riksdagsgörömlen beviljades Herr *Stjernspetz* under fjorton dagar från denna dag.

Kammaren åtskildes kl. 7,30 e. m.

In fidem

A. von Krusenstjerna.

Lördagen den 30 Januari.

Kammaren sammanträdde kl. 1 e. m.

Justerades protokollet för den 23 i denna månad.

Föredrogs Herr *Reuterswärds* med fleres den 28 innevarande Januari bordlagda motion, N:o 35, angående förändringar i tulltaxan, Motion om ändringar i tulltaxan, m. m.

Herr Hedlund: Jag anhåller att få ledsaga den nu föredragna motionen med några anmärkningar och vill dervid förutskicka ett par allmänna grundsatser äfven med risk att de uppfattas såsom varande af enbart teoretiskt intresse.

Såsom jag redan förut yttrat, är jag en principiell motståndare till lifsmedelstullar; jag anser dem icke blott obehöriga, utan rent af fördömliga, och detta i första rummet ur statsrättslig synpunkt. Jag tillåter mig att upprepa skälen härtill helt kort.

Synpunkten är att staten har, under vissa förutsättningar, rättighet att lägga sin tunga hand på den enskildes egendom. Det är ett väldigt grepp in i eganderätten, men hvilket likväl måste medgifvas staten, under förutsättning att statens välfärd sådant kräfver samt att det sker under rättvisa skatteformer. Deremot tror jag icke att det kan försvaras, att staten använder samma rättighet och makt till att beskatta en del af folket till förmån för en annan, vare sig enskilda personer, klasser eller näringar.

Vill man emellertid icke fästa uppmärksamhet vid det statsrättsliga i detta fall — ehuru jag för min del anser, att rättvisan är en grundsats, som icke låter leka med sig — så kommer man till samma slutföljd ur synpunkten af en sund statsekonomi, med hvars läror statsrättens lyckligt nog sammanfalla. Statshushållningens lagar kunna sammanfattas i ett kort uttryck: »det allmänna välståndet», hvilket är väl att skilja från nationalrikedom, ty en nation kan vara rik, utan att allmänt välstånd är rådande. Rikedomar kunna hopas på ett fåtals händer på grundvalen af mycken fattigdom. Der sådana förhållanden äro för handen, befinner sig staten, enligt mitt förmenande, icke i en sund ekonomisk ställning. Den stora uppgiften för statshushållningen är »icke att de rike skola vardas mera rika, utan att de fattige skola vardas mindre fattige», såsom en af vårt lands störste och ädlaste rättslärare en gång yttrade. Går man ut från den synpunkten, att vi skola sträfva derhän — och särskildt åligger detta folkets re-

*Motion om
ändringar i
tulltaxan, m. m.*
(Forts.)

presentanter — att det växande välståndet må varda så jemnt spriddt och fördeladt som möjligt, måste man sätta sig mot hvarje åtgärd, som förhindrar denna sakernas ordning.

Tillämpas detta på tullagstiftningen, så möter oss äfven frågan om »reciprociteten». Kan det väl då med sanning sägas, att de fattige blifva mindre fattige, eller att det allmänna välståndet gagnas, derigenom att man lägger tull på lifsmedel, synnerligen på sådana, som äro nödvändiga för de obemedlade klasserna?

Emellertid invänder man: »vi handla så därför, att andra länder lägga höga tullafgifter på våra varor». Men icke kan jag förstå den revanche-politiken, att man för att straffa andra, som handlat illa mot oss, skadar sig sjelf. När man uppfattar förhållandet riktigt, så är det ej heller ur dessa synpunkter möjligt att vara med om den nu framlagda motionen.

Jag beder att få komma till några mer speciella skäl.

Hvad gagn skulle i sjelfva verket det svenska jordbruket hafva af ett fördyrande på konstlad väg af vissa jordbrukets produkter, såsom hvetet och råg? Resultatet af en varas fördyrande är att konsumtionen deraf minskas; på samma sätt blir resultatet af en varas billiggörande att konsumtionen ökas. Den stora mängden, som konsumerar mjöl, har sina tillgångar mycket begränsade och måste därför, i fall mjölet fördyras, antingen minska förbrukningen deraf eller också draga in på något annat. Jag antager att för den stora mängden konsumtionen redan är så reducerad, att den icke kan ytterligare minska sitt behof af mjöl, hvilket origtigt förblandas med bröd. (Mjölet spelar nemligen en vigtigare roll i hushållningen än såsom ingrediens i brödet allena.) Man måste då draga in på något annat, jag antager, att man får välja ett ämne, som af de obemedlade anses såsom jmförelsevis öfverflödsvara, t. ex. smör. Antag vidare, att genom fördyringen af mjölet åstadkommes för hvarje arbetare en minskning i resurser af en krona i månaden. Jag tager siffran så låg med hänsyn till den mjöltull, som nu är föreslagen. Om arbetaren dermed nödgas inskränka sin konsumtion med blott en enda smörgås om dagen, inverkar detta, med beräkning af en à två millioner svenska arbetare och utan afseende på den stora mängden af barn, till en minskning i förbrukningen af långt öfver 3 millioner kilogram smör. Det, som vinnes på det höjda mjölpriset, förloras då genom sänkning i smörpriset, eller också på annat håll.

Men icke blott detta. Då man hindrar införseln från andra land af deras varor, så minskar man sitt eget exportområde. Detta är icke svårt att inse, när man närmare tänker på saken. Import och export äro ingenting annat än utbyte af varor. Om vi icke från England taga de förnödenheter, som England kan lemna, urständsätta vi i precis samma mån det engelska folket att taga varor härifrån. Detta varuutbyte går dock icke alltid direkt, utan på större eller mindre omvägar. England t. ex. lemnar varor till Tyskland, som kan mottaga dem, derfore att det lemnar varor till Sverige, hvilket land kan i sin ordning mottaga dem, emedan det har afsättning på England. När så Sverige stänger sin införsel från Tyskland, minskas i samma mån Tysklands förmåga att mottaga varor från England, hvarigenom detta lands tillfälle att mottaga svenska varor minskas. Till

varutbytets lag hör sålunda, att hämmad import från utlandet verkar i samma mån menligt på exporten. Tager jag icke emot andras varor, kunna icke heller de taga emot mina.

Tullafgifter inverka äfven på exporten på annat sätt, i det de nemligen minska våra egna exportartiklars bytesvärde eller byteskraft. Till exempel tager jag ett mycket enkelt förhållande, nemligen med kaffe. Om en tunna hafre i dag sätter mig i tillfälle att köpa 20 skålpund kaffe, men på denna vara sedan lägges en stark tull, t. ex. 25 procent af värdet, är det gifvet att värdet på tunnan spanmål gent mot kaffet förminskas med 25 procent.

Det är således icke blott på importen, som tullarne falla; de förminska äfven exportartiklarnes afsättningsområde och bytesvärde.

Från detta ber jag att få öfvergå till att nämna några ord om jordbrukets nu öfverklagade betryck. Det är en mycket gammal klagan i vårt land, känd sedan 50 år tillbaka och återkommande tid efter annan. Jag tillåter mig icke besvara herrarne med något utdrag ur betänkandet, som afgafs från 1867 års så kallade välfärdsutskott, hvilket tillsattes för att undersöka orsakerna till den då rådande allmänna klagan öfver näringarnas betryck. Det föll emellertid aldrig någon in att tala om tullafgifter såsom medel för att afhjelpa detta betryck, utan man sökte botemedel i afhjelpande af den då rådande penningbristen. Denna klagan är, som sagdt, gammal, men den gäller icke jordbruket allena, utan hela näringslifvet under vissa tider. De som yrkat på höjda tullar till förmån för någon viss näring, hafva alltid åberopat »betrycket» såsom maning till en sådan åtgärd; så var icke längesedan fallet med klädesfabrikationen och man anförde såsom bevis för behofvet af skydd åtskilliga konkurser i Norrköping. Vid närmare undersökning befans emellertid, att helt andra orsaker verkat till det inträffade obeståndet. Klagan är icke ny och den kommer icke att upphöra, äfven om vi finge aldrig så många och höga tullar. Men det finnes äfven andra näringar i vårt land än fabriks- och jordbruksnäringarna, och deribland en, hvars betydelse framför många andras icke bör underkännas, nemligen sjöfarten. Jag tror ej att någon annan näring lider under så stort betryck som denna, hvilken dock sysselsätter omkring 27 tusen af Sveriges kraftigaste arbetare, som få kämpa för sitt lif och uppehälle på hafvets vågor. Följden af ett fördyrande af lifsmedlen, såsom spanmål och kött o. s. v., vore att provianteringen blefve fördyrad, och ginge det för långt dermed, måste man gå till främmande hamnar för att proviantera, hvilket ej komme att gagna de svenska jordbrukarne.

Vidare hafva vi bergsbruket och trävaruörelsen. Båda dessa näringar hafva arbetat under svåra konjunkturer sedan lång tid tillbaka, vida längre än jordbruket. Hvad skall man göra för dem? Icke hjälper det att lägga tull på tackjern och stångjern och lika liten nytta skulle träindustrien hafva af tull på trävaror. Man måste således se saken i dess sammanhang och icke rycka fram en näring och försöka hjälpa upp den genom en beskattning på hela den öfriga befolkningen och till förfång för alla andra näringar, som lida under samma eller kanske än svårare omständigheter.

För öfrigt upprepar jag hvad förut blifvit sagdt, att man måste

Motion om
ändringar i
tulltaxan, m. m.
(Forts.)

väl tro detta tal, som föres af petitionärer från olika delar af landet. Vi veta visserligen, att en del hafva underskrifvit petitionerna ganska obetänksamt, men å andra sidan finnas äfven underskrifter af många vederhäftige män. Jag tror således, att det ligger sanning i deras tal; men påståenden utgöra icke bevis, och sådana saknas här. Ibland de besynnerligaste förbigående i den väckta motionen finner jag det vara, att der icke anföras verkliga bevis för motionens förutsättningar. Emellertid antager jag befintligheten af detta betryck, hvarom man redan talade år 1867 i följande ordalag: »Det vore orättvist och oacksamt att påstå, det verklig *nöd* är å färde, men att en *svår förlägenhet* förefinnes torde vara obestriddligt». Såsom sagdt, jag antager, att det onda är verkligt, om jag också ej kan tro på den *nöd*, som fått uttryck i orden: »vi äro bragta hardt nära tiggarslafven», hvilka fäldes af en ledamot i Östergötlands hushållningssällskap och hvarmed petitionen vid afsändningen till Kongl. Maj:t i sin mån endosserades. Hvilka äro de verkliga orsakerna härtill? Landtbruksakademien uppgifver åtskilliga skäl, som enligt min åsigt äro förtjenta af stor uppmärksamhet. Men jag vill dock härmed påvisa en icke oviktig omständighet med afseende på de låga prisen för sädesprodukter. Man får icke glömma att dessa pris hafva varit mycket vexlande under tiden sedan 1858. De hafva ofta varit ganska höga, understundom orimligt höga. Det är dock för närvarande en artikel, nemligen smöret eller rättare mjölken, hvars pris jag tycker borde uppväga priset på spannmål. Jag ber att i korthet få anföra några siffror. En ledamot af Örebro hushållningssällskap hade här om dagen ett anförande i hushållningssällskapet, hvori han skildrade sin ställning såsom egare af 500 tunnland öppen jord och visade att om en tull sattes af tre kronor på tunnan råg, skulle, under förutsättning att rågens pris äfven höjdes med tre kronor, deraf för honom en behållning uppstå af 1,200 kronor pr år, »hvilket ju är ganska aktningvärdt», säger han. Vid fördelning på den öppna jorden gör detta en förmån af 2,50 kronor per tunnland, och beräknas samma vinst på hvarje af Sveriges 6 millioner tunnland, blir resultatet en beskattning af 15 millioner kronor på den öfriga befolkningen. Men dervid vill jag icke nu fästa mig. Samme egendomsegare måste, för att riktigt kunna sköta sitt jordbruk, hafva, lågt räknadt, i sin ladugård 100 kor, af hvilka hvar och en icke bör lemna mindre än 600 kannor mjölk om året. Antag att mjölken under senare tid blott stigit så litet som 5 öre per kanna, hvilket i sjelfva verket är alldeles för lågt räknadt, så blir det dock för samme man en ökad inkomst af 3,000 kronor om året, och det torde väl mer än uppväga den som behöflig ansedd prisförhöjningen genom tull af 3 kronor för tunnan spannmål. Dessutom torde denna siffra, 3,000 kronor, mycket väl kunna höjas till 4,000 och derutöfver.

Jag återkommer till orsakerna till jordbrukets betryck. Landtbruksakademien har i sitt utlåtande upptagit flere skäl, hvarom herrarne sjelfva läst, och jag vill dermed icke nu sysselsätta mig. Men akademien har icke upptagit en orsak, hvilken jag för min del anses vara i hög grad vägande, nemligen den, som ligger i det osunda herremannalif, hvilket föres af så många jordegare. I gamla tider, till hvilka jag i många hänseenden med kärlek återvänder, satt bonden

på sin gård, deltog med sina huskarlar i arbetet, och var då en hårdad och kraftig man liksom de. Det utgick också ett starkt slägte ur dessa hem. Herremannalifvet har infört andra seder. Icke blott husbonden sjelf, utan äfven hans unga söner och döttrar föra ett vekligh, ohelsosamt och sysslolöst lif, till skada för familjens ekonomi och till slägtets försvagande. Om det betryck, hvaröfver nu klagas, kan lätta härpå, så blefve det ett, om ock bittert, dock helsosamt läkemedel, då det nödgade dessa jordegare att återgå till gamla odalmannaseder, sjelfva taga del i arbetet samt föra det enkla lif, som fordras för att kunna lefva på den hårda och för svåra klimatiska förhållanden ut-satta svenska jorden. Har man gjort ett sådant försök och härvid moraliskt och fysiskt härdat sina krafter, då först må man hafva rätt att klaga öfver »betryck», men man har icke rättighet dertill, när man sitter i öfverflöd såsom en stor del af dem, som undertecknat petitionen, göra. Det är en man värdigt att kämpa mot svårigheter och icke att qvida, och den qvidan, som nu höres öfver Sveriges bygder, är icke en manlig qvidan.

Det är sagdt i motionen: »här kan icke af oss fordras att åväga-bringa en utförligare undersökning af den ställning af den ställning, hvari vårt lands modernäring blifvit försatt under inflytande af de handelspolitiska grund-satser efter de förhållanden, som från 1858 gjort sig gällande». Men det är just det som kan fordras. Man kan verkligen fordra, att personer, som komma och vilja göra så våldsamma förändringar i tullag-stiftningen, som att återinföra tull på lifsmedel, skola hafva åstad-kommit full utredning af de förutsättningar, hvarpå de grunda sina yrkanden. Det är ett fullkomligt misstag, när dessa herrar tro, att man icke af dem fordrar skäl och bevis; sådant fordras verkligen af dem.

Hvarpå stödjade de emellertid detta återgående från 1858 års grund-satser? Icke hufvudsakligen på något annat än på förhållandet mellan införsel och utförsel. Jag ber att få i det afseendet anföra några rader ur 1867 års utskottsbetänkande. Låt oss se, huru man der skildrade tillståndet efter 1858, hvilken tid då låg ganska nära. Der talas om att »allt större kapital nedlades nu också på jordens upp-odling och förbättring, och då vid samma tid landthushållningen allt mer blef föremål för vetenskapliga undersökningar och praktiska rön, var det gifvet, att med stigande af jordens penningvärde en allt större förkofran skulle blifva denna näring till del, i samma mån insigterna vid dess bedrifvande ökades, samt tillräckliga kapital kunde anskaffas för dess vidare fruktbargörande. *Så framgick jordbruket i både quan-titativt och qualitativt hänseende med jettesteg*». Det skulle således hafva gått tillbaka efter den tiden? Det bör dock bevisas.

Jag har icke kunnat kontrollera alla motionens siffror, hvarmed man i allmänhet dock varit ganska sparsam, men genom en tillfällighet har jag kunnat kontrollera ett par af dem med tillhjälp af ett nyligen utkommet häfte af Sveriges officiella statistik om jordbruk och boskapsskötsel. En och annan skulle kanske vilja höra dessa siffror.

Här säges i petitionen: »för odling af höstsäd användes redan 1865 en areal af 820,838 tunnland och denna har 1882 icke kunnat ökas till mera än 901,329 tunnland, hvaremot vårsäden förstnämnda år upptager 1,456,268 tunnland, men sistnämnda år ej mindre än 2,042,102

*Motion om
ändringar i
tulltaxan, m. m.*
(Forts.)

Motion om
ändringar i
tulltaxan, m. m.
(Forts.)

tunnland. Under femårsperioden 1874—1879 utgjorde skördebeloppet af hösthvete i medeltal årligen 630,000 tunnor och af höstråg 3,863,000 tunnor. År 1883 beräknades skörden af hösthvete till 615,000 tunnor och af höstråg till något mera än 4 millioner tunnor. Af hafre deremot skördades under nyssnämnda femårsperiod årligen i medeltal 9,709,000 tunnor, och 1883 var skördebeloppet 11,630,000 tunnor».

Hvad vi läsa i nu föreliggande statistiska häfte är att medelskörden under åren 1875—1884, således under de senare tio åren i höstsäd utgjorde 4,787,000 tunnor och skörden deraf för 1885, som icke hör till de mest lysande, 5,676,000 tunnor. Således var skördebeloppet höstsäd under sista året med mer än en million tunnor öfverstigande medeltalet under de närmast föregående 10 åren. Under samma tid var medelskörden af vårsäd 15,890,000 och 1885 15,473,000; således en *minskning* i denna senare produktion. Denna torde ej vara så svår att förklara: årsväxten i ett land med sådant klimat som vårt låter icke bestämma sig af kulturen. År årsväxten bättre än vanligt, verkar det till ökning i produktionssiffran med millioner och tvärt om.

Härmed vill jag icke hafva sagt, att de anförda siffrorna äro origtiga. Jag vill blott hafva visat, att *andra* siffror framtråda, som motvåga dem.

Skulle det för öfrigt verkligen vara så illa, om landet öfverginge till större odling af vårsäd, med inskränkning af höstsädet? Vi hafva under de senare årens lopp hört många klagomål rigtas deremot, att man odlar och säljer så mycket hafre. För min del har jag icke kunnat instämma i detta rop. Jag säger: odla hafre, då det lönar sig, men bered jorden för detta säde lika väl, som för höstsäden! Hvarför skulle man ej välja det fördelaktigaste och producera en vara, som är lättare afsättlig på världsmarknaden. Men det finnes människor, som ständigt klaga i dag öfver ett, i morgon öfver motsatsen. Nu klagas man öfver spanmålexportens *minskning*. Denna har dock sin naturliga grund deri, att med prisens fallande många jordbrukare funnit skäligt att använda sin hafre på produktionen af kött, smör och andra ladugårdsalster. De låga prisen hafva just ledt till den förbrukning af den egna hafren, öfver hvars försummande förut klagats. Att exportsiffran för hafren dermed nedgår, ligger ju i tingens natur.

I förbigående vill jag nämna några ord derom att i motionen uppgifves, det smörpriset fallit med 40 procent. Jag såg noteringen i går, och den visade 100 öre pr danskt *ét* (= 1,17 svenskt), och detta pris torde näppeligen innebära ett allmänt prisfall af 40 procent.

Jag vill med detta blott hafva sagt, att man bör låta sakerna hafva sin naturliga utveckling. Jordbrukaren bör aktgifva på och lämpa sig efter olika omständigheter. Han kan och bör, då detta visar sig förmånligt, lägga sig på svinskötsel och importera majs för detta ändamål, eller slå sig på mejerihandtering, när han finner detta vara fördelaktigare än att sälja sin spanmål. Den menskliga utvecklingens, liksom naturens lagar äro så säkra, att en hvar, som med uppmärksamt öra lyssnar till dem, icke varder sviken.

Det har med siffror visats, att vår produktion af hvete och råg icke minskats, utan tvärt om ökats, om ej i full proportion med folk-mängdens tillväxt, hvilket jag icke vågar säga, så åtminstone icke långt

derifrån. Men, frågar man, hvad betyder väl då vår stora import af mjöl? Jo, Gud ske lof att vi hafva denna stora import; den betyder att vårt folks välstånd och förbrukningsförmåga äfven ökats, så att folket numera kan få äta litet bättre än förut. Att genom spanmåls-tullarnes afskaffande importen af spanmål skulle ökas, är väl också naturligt. Vi få vara glada åt detta förhållande, ty derigenom får massan af folket ett födoämne, hvaraf det är i största behof.

*Motion om
ändringar i
tulltaxan, m. m.
(Forts.)*

Till det nu sagda vill jag blott tillägga, att jag anser det fall i sädesprisen, som nu inträffat, kunna lända svenska jordbrukare till stort gagn, då nemligen derigenom jordbrukaren drifves till att lägga sig på sådan produktion, som återgifver åt jorden dess näringskraft, nemligen boskapsskötseln, under det höga spanmålspris, som locka jordbrukaren att exportera sin spanmål, lätteligen hafva till följd jordens utsugande och försvagande af dess alstringskraft. Kommer åter en tid med låga pris å ladugårdsalstren och höga å spanmålen, så är det lätt att återgå till den senare, då jordens växtkraft under tiden blifvit höjd.

Det är särskildt en industriel handtering, som i denna motion blifvit omnämnd såsom varande i behof af »skydd», nemligen *de mekaniska verkstäderna*. Intet har mera öfverraskat mig, än att man kommer och talar om denna närings behof af skydd. Jag ber att få i detta afseende anföra blott några få siffror. Värdet af våra gjuteriers och mekaniska verkstäders tillverkning gick år 1883 till något öfver 33 millioner, under det att densamma år 1879 endast utgjorde omkring 17 millioner. Tillverkningsvärdet har således på den korta tiden af 5 år nära på fördubblats. Gå vi tillbaka till 1869, var tillverkningsvärdet då ungefär 7,700,000 kronor. Sedan dess har det således mer än fyrdubblats. Gå vi tillbaka ända till år 1857, uppgick samma värde då till endast 3,300,000 kronor och har alltså sedan den tiden tiodubblats. Antalet i denna industri anstälde arbetare var år 1883 13,800, år 1879 8,400, år 1869 4,700. Sedan sistnämnda år har antalet således nära tredubblats. Hvilken anledning kan väl vid sådant förhållande finnas att pålägga tullar till skyddande af denna näring? Sveriges mekaniska verkstäder lefva utom dess icke på den inhemska förbrukningen. De skulle stå sig mycket slätt, om de, genom uppresande af tullskrankor, skulle reduceras till den inhemska marknaden. Motala, Bergsund och andra större verkstäder lefva, såsom känt är, hufvudsakligen på utländska beställningar. Att begära skydd för en näring, som lefver under sådana omständigheter, är väl något ganska egendomligt.

Jag anhåller hos Kammaren om ursäkt, att jag nu nödgats upptaga dess tid, och ber nu endast att få förklara, att jag är förvissad om, att denna fråga kommer att i alla detaljer sorgfälligt undersökas af Bevillnings-Utskottet och att derpå de siffror skola framläggas, som en opartisk utredning skall gifva vid handen. Jag anser detta vara så mycket mer angeläget, som jag icke kunnat finna, att petitionärerna ens i aflägsnaste mån motiverat det våldsamma förslag till förändringar i vår tullagstiftning, som här blifvit framlagdt.

*Motion om
ändringar i
tulltaxan, m. m.*
(Forts.)

Herr Biesert: Den föregående talaren har endast hållit sig till den rent ekonomiska sidan af föreliggande fråga och jag delar i hufvudsak de åsigtter, han derom uttalat. Jag ber emellertid att få beröra en annan sida af saken, som för mig gäller lika mycket som den ekonomiska. Vi veta att arbetarebefolkningen i vårt land är utmärkt för lugn och sans, i jmförelse med hvad förhållandet är i åtskilliga andra länder. Men vi kunna icke veta om detta goda förhållande kommer att fortfara, derest Riksdagen nu pålägger tunga och orättvisa skatter. Det lugn och den sans, som nu råda, kunna i sådant fall kanske upphöra och de olycksbringande följderna deraf blefve oberäkneliga. Genom ett socialistiskt tillstånd i vårt land skulle århundradens arbete kanske på kort tid blifva tillintetgjordt. Jag både önskar och hoppas lidigt, att Bevillnings-Utskottet och Riksdagen måtte med den noggrannhet och omsorg, denna viktiga och djupt ingripande fråga fordrar, fatta sitt beslut i en för vårt folk och land lycklig stund.

Herr Reuterswård: Till en början ber jag att få försäkra Första Kammarens ledamöter derom att, i fall jag icke vore motionär och djupt intresserad i denna fråga, jag icke med ett enda ord skulle hafva besvarat de anmärkningar, som af den förste talaren framställdes. För min del tror jag, att en fråga, som så mycket behandlats både i representationen och pressen, icke kan vara ny för någon, och mig veterligen har den ärade talaren icke framkommit med något enda skäl, som icke framlagts hundratals gånger förut och lika många gånger blifvit vederlagdt. Men visserligen kunde man vänta, att, sedan Herr Hedlund åter tagit inträde i Första Kammaren, han med den stridslust, som i allmänhet utmärker honom, icke skulle låta ens en remiss af en motion till ett Utskott passera utan att komma med sina långa och vackra föreläsningar.

Jag tillåter mig att upplysa Herr Hedlund, att denna motion, som af oss inlemnats, icke är en sådan, som han och måhända mången annan skrifver på rak arm och kastar in i form af motion till Riksdagen. Denna motion har blifvit samvetsgrant behandlad under månader, och jag kan försäkra Herr Hedlund, att de, som dermed sysselsatt sig, icke haft annat mål än att lemna den noggrannaste utredning i ämnet och göra allt så konsekvent som möjligt. Jag vill vidare fästa uppmärksamheten derpå att bakom denna motion stå petitionärer, som kunna räknas i tiotusental, ej sådant löst folk, som kan uppsamlas i gator och gränder eller på vägar och stigar, utan bofaste svenske män, af hvilka fem sjettedelar äro godsegare, hemmanssegare, smärre jordbrukare och arrendatorer, samt en sjettedel embetsmän, fabriksidkare, handlande och ett fåtal arbetare. Meningen med den petition, som blifvit till Konungen aflemnad, har icke varit någon annan än den, att få uttrönt, huruvida det vore sanning, hvad här så ofta åberopats, att de svenske jordbrukarne hvarken ville hafva eller behöfde skydd. Derför har petitionen hufvudsakligen undertecknats af jordbrukare, ehuru man naturligtvis icke heller ville vägra andra att derunder teckna sina namn. Af denna petition framgår att hela södra och mellersta Sverige, med undantag af några få kommuner, i massa deltagit i densamma. Jag har haft i uppdrag att insamla en del af petitionslistorna, hvilka

uppgå till hundratal, och har summerat alla deri förekommande namn samt klassificerat undertecknarne i olika kategorier, för att kunna när som helst styrka hvad jag nu uppgifvit.

*Motion om
ändringar i
tulltaxan, m. m.*

(Forts.)

Herr Hedlund säger, att ingen nöd är å färde och att allting är godt och väl, och gifver den svenske bonden råd, huru han, hans hustru och barn skola sköta sig i arbetet och i sitt lefnadssätt. Hvarför ytttrade icke Herr Hedlund detta i Andra Kammaren, medan han var ledamot af densamma, och gaf dessa dannemän en upptuktelse för deras lefnadssätt? Det hade måhända varit lämpligare än här.

Vidare säger Herr Hedlund, att det är en absolut omöjlighet att importera mera än man exporterar, emedan man icke kan liqvidera skilnaderna. Så förhåller det sig visserligen med den enskilde. Om han köper mer, än han kan betala, då ligger det i sakens natur, att han slutligen får göra konkurs. Men med en stat går det långsammare, helst när den kan betäcka handelsbalansen med obligationer. På detta sätt kan en stat länge nog bibehålla en god kredit, men när alla förvärfskällor tagit slut, då leder det till det mål, för hvilket protektionisterna varnat, och jag särskildt under de 30 år, som förflutit, sedan frihandelsteorierna besmittade vårt folk.

Herr Hedlund påstår, utan att därför kunna anföra det ringaste bevis, att tullar hjälpa till ingenting. Då är det alldeles förvånande, att de flesta stora stater omfattat tullsystemet och att de utmärktaste statsmän med en mun förklara, att, der man icke redan slagit in på detta system, måste man förr eller senare komma derhän. Är Herr Hedlund visare än alla dessa statsekonomer och statsmän tillsammans? Tror Herr Hedlund eller någon annan, att det är tänkbart för vårt fattiga lilla Sverige, med dess aflägsna läge och ogynsamma klimatiska förhållanden, att föra en särskild handelspolitik gent emot andra länder? Det är bedröfligt att vara så svag för sina förutfattade meningar, att man icke kan eller vill se, att ett fasthållande af frihandelssystemet blir en absolut omöjlighet.

Denna motion kan måhända af Riksdagen tillbakavisas äfven nu, men i sådant fall kommer den snarligen tillbaka med förnyad kraft, ty för hvarje dag som går, blir tillståndet allt värre och värre. Ännu kan åtminstone något räddas, om den erforderliga hjälpen lemnas. Vi hafva ännu icke sett slutet af år 1886 och få kanske snart nog se följderna af vår följda handelspolitik.

Så läste Herr Hedlund upp några siffror ur ett betänkande af år 1867. Hvad som skedde år 1867, har dock icke någon tillämplighet för våra dagar. Genom statistiska beräkningar ville han visa, att tillverkningsvärdet vid våra mekaniska verkstäder och gjuterier stigit under de sista 20, 30 åren. Dervid är dock att märka, att gjuterierna den tiden tillhörde bergsbruket och således hänfördes till en helt annan klass, än de nu göra. De siffror, han uppläste, hålla därför alldeles icke streck. Så gå han och många hans liktänkande till väga för att kunna bevisa snart sagdt att svart är hvitt! Tillverkningsvärdet bevisar intet hur affären gått.

Herr Hedlund motsade sig sjelf i hvad han anförde. Först räknade han ut på millioner och ören, huru mycket jordbrukarne skulle beskatta svenska folket genom att lägga tull på spanmål. Sedermera

*Motion om
ändringar i
tulltaxan, m. m.
(Forts.)*

påstod han, att vi producera så mycket hvete och råg i landet, att vi icke behöfva importera någon säd utifrån. Hvad skada skulle väl i sådant fall tullen göra? Om vi hafva vår föda i tillräcklig mängd inom landet, inverkade ju tullen icke det minsta, utan prisen bestämdes uteslutande af den inhemska konkurrensen. Om Herr Hedlund ville lägga en tull af ända till 10 kronor på en tunna hafre, skulle denna tull icke öka priset på en hafretunna här i landet med ett enda öre. Sammalunda förhåller det sig med jernindustrien och all annan industri, då en liffig konkurrens finnes inom eget land, men tullen hindrar en öfverdrifven import.

Vidare yttrade Herr Hedlund, att den qvidan, som nu höres, icke är någon manlig qvidan. Jag vet icke, hvad det eljest skulle vara för qvidan. Det är svenska män, som underskrifvit petitionen, och deras qvidan tror jag fullt uppväger Herr Hedlunds lösa teorier.

Vi fingo äfven här höra en föreläsning om, huru vi skulle sköta det svenska jordbruket. Vi skulle odla vårsäd och icke producera äldre sädeslag, emedan det icke lönade sig för oss. Först och främst skulle jag beklaga den dag, då Sverige gjorde sig så beroende af andra länder, att det från dem måste hemta all sin brödföda. Om våra hamnar blefve blockerade eller andra förhållanden dertill nödgade oss, skulle vi då vara uteslutande hänvisade till vår hafreproduktion som brödföda. Men dessutom vill jag såsom gammal jordbrukare upplysa Herr Hedlund om, att det icke går för sig i längden att år ut och år in odla samma sädeslag på samma jord. Det goda rådet duger icke helt enkelt och simpelt!

Jag har visserligen gjort åtskilliga anteckningar, hvilka jag nu skulle vilja närmare beröra, men då det ju blir tillfälle framdeles att återkomma till saken, vill jag för närvarande icke yttra mig vidare i frågan.

Herr Dahl: Jag skall försöka att fatta mig i största möjliga korthet, för att icke för mycket taga Kammarens tålmod i anspråk. Hvarje bidrag till en lycklig lösning af tullfrågan måste mottagas med tillfredsställelse synnerligast af Bevillnings-Utskottet, som fått det ansvarsfulla uppdraget att i främsta hand taga frågan under ompröfning. Jag skulle icke vid detta tillfälle hafva begärt ordet, om icke den förste talaren uttalat något missnöje deröfver, att motionärerna icke lemnat en så uttömmande utredning af jordbrukarnes nuvarande ställning, som den ärade talaren tycktes hafva önskat. Med anledning deraf ber jag att få erinra, att vid föregående riksdag just jordbrukstullarne voro föremål för åtskilliga motioner och en utförlig utredning så väl inom Utskottet som under debatten i båda Kamrarna. Då med högst få undantag samma personer äro ledamöter af Riksdagen nu som då, var ju redan den omständigheten ett tillräckligt skäl för motionärerna att icke ånyo besvära Riksdagen med en lika omständlig och utförlig redogörelse i ämnet som förra året. Dessutom vill jag erinra den förste talaren derom, att just dessa jordbrukstullar under den mellanliggande tiden inom den offentliga pressen, vid talrika folkmöten och genom åtskilliga petitioner blifvit föremål för en fullständig belysning från alla sidor. Att den ärade talaren sjelf icke var när-

varande vid förra riksdagen, vet jag nog, men just den utredning, han sjelf ville i dag åstadkomma, visade enligt min tanke att för honom åtminstone saknad af erforderlig utredning af ämnet icke tycktes vara känbar. Dessutom befarar jag på goda grunder, att han från sin ståndpunkt icke skulle såsom tillfredsställande erkänna någon som helst utredning, ledande till det resultat eller sådana yrkanden, som motionärerne nu, i likhet med motionärerne vid förra riksdagen, anse sig vara af tvingande omständigheter nödsakade att hos Riksdagen framställa.

*Motion om
ändringar i
tulltaxan, m. m.*
(Forts.)

Det kan icke för mig vara skäl att vid detta tillfälle upptaga till bemötande några enskildheter af den ärade talarens framställning. Jag kommer att få göra det inom Utskottet, men begagnar likväl nu tillfället att försäkra honom, att från den sida jag tillhör skall hvad han anført röna all uppmärksamhet och att vi skola söka draga den nytta deraf vi kunna. Jag vill erinra honom om, att vi, oaktadt skiljaktiga meningar, måste tilltro hvarandra det ärliga uppsätet, att vi å ömse sidor vilja bringa dessa tvistiga frågor till den för landet lyckligaste lösning.

Herr Hedlund: Jag har icke begärt ordet för att fortsätta debatten utan för att göra ett personligt berigtigande. Om någon säger mig, att jag använder faktiska uppgifter på ett svekfullt sätt, finner jag det mycket förolämpande; och svekfullt är, om jag icke återgifver dem riktigt utan på ett sätt, som öfverensstämmer med någon viss afsigt eller syfte. Så tolkade jag en föregående talares ord, när han mot mig anmärkte, att jag icke velat tänka på, att gjuterier och mekaniska verkstäder i forna tider varit skilda åt. För att möta denna beskyllning har jag från biblioteket låtit hemta Kommerskollegii berättelse om fabriker och manufakturver under 1883 och håller den här i min hand. Der återfinnas de siffror jag förut anført, nemligen tillverkningsvärdet vid »gjuterier och mekaniska verkstäder» för år 1879 17,812,000 kronor och för år 1883 33,300,000 kronor, *under samma rubrik*. Är alltså något fel här begänget, så drabbar det Kommerskollegium men icke mig.

Äfven mot den siste talaren vill jag göra en personlig anmärkning, under förklarande att jag på det högsta uppskattar den humanitet, han i sitt yttrande ådagalade; ty det är på sådant sätt man kan i en debatt gå framåt. Han yttrade emellertid, att han trodde det icke någon som helst utredning i ämnet skulle blifva af mig godkänd; men i det fallet misskänner han mig fullkomligt. Jag skall på det ärligaste och samvetsgrannaste mottaga alla skäl, grundade på sakförhållanden, som kunna läggas för mina ögon, men jag får säga, att några sådana skäl har jag icke funnit i den talares yttrande, som följde närmast efter mig.

Herr Axell: Det var ett par yttranden af den andre talaren i ordningen, som föranledde mig att begära ordet. Han sade, att bakom denna motion stode petitionärer i tiotusental och desse icke löst folk, som man samlar på gator och vägar, utan bofaste män. Derpå tillåter jag mig svara, att enot denna motion stå tvifvelsutan hundratusental svenske män, och om äfven en del af dem icke skulle vara så bofaste

Motion om ändringar i tulltaxan, m. m. utan löst folk, som man träffar på gator och vägar, är det dock svenske undersåtar och det sådane, som komma att hårdast träffas af dessa tullsatser. Ej heller har jag tillförene hört, att bofasthet eller icke bofasthet skulle vara en kvalifikation för menings- och yttranderätt i en sådan fråga som tullfrågan.

Vidare yttrade samme talare att han i 30 år varnat för den skuld-sättning, hvarpå svenska folket inlåtit sig, och att man nu kommit eller måste komma till den punkt, då man icke kunde låna mera. Detta yttrande står just icke i full samklang med senaste låneoperation, som svenska folket bedrifvit. Vi hafva fått låna penningar till 3½ procent ränta, och får man fästa något afseende vid långgifvarens omdöme om låntagarens säkerhet, bör i detta förhållande finnas bevis nog derpå, att de lån, vi hittills gjort, icke på något sätt nedsatt det svenska folkets kredit hos dess långgifvare. Häraf kan äfven dragas den slutledning, att den ärade talarens omdöme om vår ekonomiska ruin icke är berättigadt.

Samme talare frågade: Är det möjligt att Sverige kan föra en egen handelspolitik gent emot andra länder? Jag tror, att det icke blott är en möjlighet utan äfven en skyldighet för hvarje land att föra sin egen handelspolitik liksom sin egen politik i andra afseenden, och göra hvad som är nyttigast utan afseende å hvad andra, större länder gjort. Det är för öfrigt mycket lätt att påvisa skäl, hvarför de största länder och största statsmän slagit in på protektionismens bana. Det har varit icke af omsorg för dessa länders näringar, utan för att skaffa penningar vare sig för att betala skulder eller betäcka stora utgifter.

Herr Dahl ber jag att få komplimentera för den urbanitet, hvarmed han visat sig kunna från talarestolen behandla olika tänkande, men tillåter mig derjemte uttala den önskan, att han ville använda samma urbanitet äfven då han brukar pennan.

Öfverläggningen förklarades härmed slutad, och den föredragna motionen tillika med de i anledning deraf nu inom Kammaren afgifna yttrandena hänvisades till Bevillnings-Utskottet.

Föredrogos och hänvisades till Stats-Utskottet följande, den 28 i denna månad bordlagda motioner:

N:o 36, af Herr *Carlheim-Gyllensköld*, om anslag till understöd åt frökontrollanstalter;

N:o 37, af Herr *Biesert*, om ökad anslag till vägars anläggning eller förbättring;

N:o 38, af Herr *Nyström*, om anslag till utredning af frågan om förändrad organisation af landtmätericorpsen; och

N:o 39, af Herr *Törneblad*, om nedsättning af annuiteterna å de af staten till vissa enskilda jernvägsbolag lemnade låneunderstöd.

Föredrogs Friherre *von Kræmers* den 28 innevarande Januari bordlagda motion, N:o 40, angående förändrad uppställning af bilagorna till den del af statsverkspropositionen, som afser riksstatens nionde hufvudtitel, m. m.

Friherre *von Kræmer*: Jag får värdsamt anhålla om Kammarens tillstånd att i den nu till remiss föredragna motionen få göra en liten ändring i det af mig gjorda yrkandet. Motiveringen skulle blifva oförändrad; och det är blott i den första delen af yrkandet, som jag skulle bedja få göra en ändring, hvarigenom yrkandet komme att erhålla följande lydelse:

»att Riksdagen, derest något af de utaf Kongl. Maj:t å riksstatens nionde hufvudtitel äskade anslag beviljas, måtte dervid fästa det vilkor, att för framtiden iakttages: att uppställningen af bilagorna till Kongl. Maj:ts proposition beträffande nionde hufvudtiteln sålunda förändras, att ur det första bland de bilagda utdragen af protokoll i statsrådet — ett protokoll öfver finansärenden — uteslutes allt, som icke först vid det tillfället afgjordes, utan som blott utgör ett erinrande om hvad som på andra departemens föredragning förut afgjorts, hvarefter hvad af detta protokoll återstår flyttas till den plats bland de bilagda protokollen, som betingas af de vid deri omhandlade ärenden i statsverkspropositionen anbragta nummer;

samt att det i propositionen vid hvarje ärende anbragta numret upprepas, i margin vid de bilagda protokollen, på det ställe, der ärendets utredning börjar.»

Den andra delen af yrkandet skulle blifva oförändrad.

Denna anhållan bifölls, hvarefter motionen, i öfverensstämmelse dermed ändrad, hänvisades till Stats-Utskottet.

Efter föredragning af Herr *Söderbergs* den 28 i denna månad bordlagda motion, N:o 41, angående utredning i fråga om förbättrad pensionering af indelta soldater, som skadats i tjensten, beslöt Kam-maren hänvisa denna motion till behandling af ett tillfälligt utskott.

Föredrogs och hänvisades till Stats-Utskottet Herr *Bexells* den 28 i denna månad bordlagda motion, N:o 42, om anslag till ökad dagaflöning för beväringen.

Föredrogs och hänvisades till Lag-Utskottet Herr *Smiths* den 28 innevarande Januari bordlagda motion, N:o 43, om meddelande af lagbestämmelser rörande samegendom i stadsfastighet m. m.

Föredrogs och hänvisades till Lag-Utskottet Herr *Smiths* den 28 i denna månad bordlagda motion, N:o 44, angående i vissa länder producerade varors undantagande från tillämpning af de förhöjda eller nya tullsatser, som under innevarande riksdag beslutas.

Efter föredragning af Herr *Smiths* den 28 innevarande månad bordlagda motion, N:o 45, om framläggande af förslag till förändrad uppställning af tulltaxan samt om uppsägning af vissa handels- och sjöfartsfördrag, beslöt Kammaren hänvisa denna motion till behandling af ett tillfälligt utskott.

Föredrogs och hänvisades till Stats-Utskottet följande, den 28 i denna månad bordlagda motioner:

N:o 46, af Herr *Smith*, om anvisande af medel till grundfond åt en jordbruksförelagsbank, m. m.; och

N:o 47, af Herr *Grenholm*, om anslag till nykterhetens befrämjande inom landet.

Föredrogs och hänvisades till Bevilnings-Utskottet Herr *Stjernspetz'* den 28 i denna månad bordlagda motion, N:o 48, om förhöjd tull å fisknät.

Föredrogs och hänvisades till Stats-Utskottet följande den 28 innevarande månad bordlagda motioner:

N:o 49, af Herr *Widmark*, om anslag för utgifning af ekonomiska häradskartor öfver Skaraborgs och Vermlands län; samt

N:o 50, af Herr *Carlsson, Lars*, om anslag till befrämjande af skogsodling och en rationel skogshushållning.

Föredrogs och hänvisades till Bevilnings-Utskottet nedannämnda, den 28 innevarande Januari bordlagda motioner:

N:o 51, af Herr *Mankell*, om upphörande af tullen å lysoljor; och

N:o 52, af Grefve *Strömfelt*, om upphäfvande af förordningen den 29 Maj 1874, angående Sveriges och Norges ömsesidiga handels- och sjöfartsförhållanden.

Föredrogs Herr *Axells* den 28 i denna månad bordlagda motion, N:o 53, om bestämmande af ett visst pris å råg och hvete såsom gräns för tulls åsättande.

Herr *Axell*: Jag anhåller vördsamt om Kammarens tillstånd att i denna min motion få ändra en siffra, som genom misskrifning inkommit i slutet af densamma. Det är nemligen af mig föreslaget en tullgräns å hvete af 3 kronor 50 öre; men denna siffra skall vara 3 kronor.

Jag hemställer, att denna ändring måtte få vidtagas.

Härtill lemnade Kammaren sitt bifall, hvarefter motionen, i öfverensstämmelse härmed ändrad, hänvisades till Bevillnings-Utskottet.

Herr Grefven och Talmannen yttrade, att till behandling af tillfälligt utskott hittills blifvit hänvisade följande motioner:

N:o 7, af Herr *Bäckström*, om aflåtande af skrifvelse till Kongl. Maj:t i fråga om vilkoren för telefonförbindelses upprättande å viss mark.

N:o 14, af Herr *Nilsson*, om åtgärder för afskaffande af kollekters upptagande för statsändamål, m. m.

N:o 19, af Friherre *von Essen, Fredrik*, om bestämmande af viss tid, inom hvilken begärdt gravationsbevis skall vara att tillgå, m. m.

N:o 24, af Herr *Borg*, angående utredning i fråga om pensionering af småbarnskolans lärarinnor och lärare;

N:o 33, af Herr *Smith*, angående skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om framläggande af förslag till ändring af förordningarna om kommunalstyrelse i stad och om kommunalstyrelse i Stockholm;

N:o 41, af Herr *Söderberg*, angående utredning i fråga om förbättrad pensionering af indelta soldater, som skadats i tjensten; och

N:o 45, af Herr *Smith*, om framläggande af förslag till förändrad uppställning af tulltaxan samt om uppsägning af vissa handels- och sjöfartsfördrag.

På särskilda propositioner beslöts, att dessa motioner skulle mellan tre tillfälliga utskott, hvardera bestående af fem ledamöter och två suppleanter, sålunda fördelas, att Herr *Bäckströms* motion, N:o 7, och Herr *Smiths* motion, N:o 45, skulle behandlas af Tillfälliga Utskottet N:o 1, Herr *Nilssons* motion, N:o 14, Friherre *von Essens* motion, N:o 19, och Herr *Smiths* motion, N:o 33, handläggas af Tillfälliga Utskottet N:o 2 samt Herr *Borgs* motion, N:o 24, och Herr *Söderbergs* motion, N:o 41, behandlas af Tillfälliga Utskottet N:o 3.

Herr Grefven och Talmannen yttrade derpå, att han, efter öfverenskommelse med Andra Kammarens Herr Talman finge föreslå, att Kammaren vid det sammanträde, som komme att hållas nästa Onsdag, måtte anställa val af ledamöter och suppleanter i Riksdagens särskilda Utskott och i Kammarens tillfälliga Utskott.

Detta förslag antogs.

Vidare hemstälde Herr Grefven och Talmannen, det Kammaren behagade besluta att vid det sammanträde, som komme att hållas nästa Lördag, företaga vederbörliga val af Riksdagens revisorer jemte suppleanter.

Herr vice Talmannen: Jag anhåller att få fästa Kammarens uppmärksamhet derpå, att då det den 29 Maj 1885 utkomna tilläggsstadgande vid gällande instruktioner för Riksdagens revisorer af statsverket, Riksbanken och Riksgäldskontoret innehåller, »att Riksdagens revisorer för granskning af statsverkets tillstånd, styrelse och förvaltning år 1884 skola sammanträda den 2 Augusti 1886» och att »Riksdagens revisorer för granskning af statsverkets, Riksbankens och Riksgäldskontorets tillstånd, styrelse och förvaltning år 1885 skola sammanträda den 1 Oktober 1886», samt då 72 § Riksdagsordningen stadgar, att Riksdagens revisorer skola utses för hvarje år, följer häraf att särskildt val skall ske af revisorer för 1884 och särskildt val af revisorer för 1885.

På härefter gjord proposition beslöt Kammaren att vid det sammanträde, som komme att hållas Lördagen den 6 nästinstundande Februari, anställa val af *dels* revisorer och revisorssuppleanter för granskning af statsverkets tillstånd, styrelse och förvaltning år 1884, *dels* revisorer och revisorssuppleanter för granskning af statsverkets, Riksbankens och Riksgäldskontorets tillstånd, styrelse och förvaltning år 1885, *dels äfven* de för granskning af Riksbankens afdelningskontors räkenskaper och förvaltning föreskrifna revisorer och revisorssuppleanter.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades Herr *Smith* under fjorton dagar från denna dag och Herr *Nordenfelt* under tre veckor från den 2 nästkommande Februari.

Justerades fem protokollsutdrag för detta sammanträde, hvarefter Kammaren åtskildes kl. 2,20 e. m.

In fidem

A. von Krusenstjerna.